

Mihailo Kandić

JORDAN ERČEVIĆ, retrospektiva

oktobar 2005.

Kada je 1965, u svojoj 21. godini, naslikao temperu na papiru "Dečak sa šeširom", sliku koja se može uvrstiti u srpsku modernu između dva svetska rata ako se sakrije ime autora, Jordan Erčević bio je gotov slikar. Toliko je već vladao formom, bojom, kompozicijom i svim ostalim elementima klasične slike. A kada je, četiri decenije kasnije, početkom novog milenijuma, počeo da slika metafizička platna, poput "Projekcije uma" iz 2003, zatvorio je svoj umetnički koncept radikalno raspršen, više formalno nego tematski, pošto teme, uglavnom predeo, ljudska figura, odnosno akt, portret, ili "strukture" u crtežu i poznijim slikama, ciklično obnavlja. Tako je autor izložbe, kustos Muzeja, Spomenka Kovačić-Gužvić, dobila priliku da odabere 35 slika, crteža, ali i skulptura, jer Erčević je multimedijalni umetnik, kome nije strana slikana i crtana površina a ni skulptovana treća dimenzija i da, u svakako najboljoj retrospektivi Kragujevčana posle one Svete Mladenovića iz 1980, pokaže sve vrline umetničkog delanja Jordana Erčevića.

Koncepcija izložbe je vrlo razložna. Ona pokazuje po jedan, najviše dva ili tri komada iz jednog perioda, ili iz istog pristupa delu, tako da je najpre izbegnuta ona pogubna tauologija istog a različitog, koja je inače ostvarena bila u retrospektivi Mladenovića iako je i ovaj umetnik, poput Erčevića,

imao cik-cak kretanja u svome stvaralaštvu.

Osim toga, izbor je bio adekvatan najvišem vrednosnom nivou Erčevića, tako da se, posle ove izložbe, dobija drukčija slika pa i vrednosna ocena ovog likovnog umetnika. Slike, koje su, ponovićemo, tako dijametralno razučene tematski, slikovno, elaboracijom pa i značenjem da se između "Dečaka sa šeširom" i "Projekcije uma" ne može staviti znak jednakosti, mnogo više i povoljnije ističu Erčevićeva svojstva koje je on neštedemice iscrpljivao na svojim brojnim samostalnim, manje na kolektivnim izlaganjima. Umetnik, dakle, koji je u slikarstvu, pa i u crtežu i akvarelu, mnogo radio, mnogo stvorio i mnogo pokazivao, tek ovako, u izboru, u konciznijem pogledu, dobija na snazi, na nekakvom epskom reklo bi se značenju, koje je bilo moguće prepoznati jedino u njegovim ranijim motivima starih kuća i tek u pojedinom predelu. Na ovoj izložbi tek dve stare kuće i mnogo više odlično selekcionisanih predela, naročito ona dva u kolorističkom kontrastiranju toplog i hladnog registra, iz 1995. i 2004, predeo sa Lipara i kod manastira Poganovo, razvijaju naraciju o eposu i etnosu, iako figura nema.

Crtež i akvarel su takođe probrani, ali je crtež nekako brojniji. Možda je trebalo dodati onaj mukli ton sivog Pariza Erčevića nasuprot njegovoj sunčanoj Veneciji, da bi se istrajalo na koncepciji dijametralnih polova, binarnosti i pluralnosti postavke koja je Jordana Erčevića, sa skulpturama, koje su realističke u portretima i simboličko-asocijativne u spomenicima (maketa Spomenika Kameni cvet), pokazale kao umetnika vrlo raznovrsnih ideja i zavidne elaboracije.